

“Tots venim de pagès i en tenim un a dins”

“Hem convertit el Mas Roig en una illa autosuficient en un món, o societat, totalment dependent”

“La medicina sempre m'havia agradat perquè està entre les ciències i les lletres”

Francesc Sureda, al Mas Roig II Foto: J. T.

JOAN TRILLAS - LLAGOSTERA

Un gran inconformista

El Mas Roig II és el treball, de fet l'eina, d'un home emprenedor, inconformista i inclassificable, el metge de Cassà de la Selva, ara jubilat, Francesc Sureda, conegut com “el doctor”, que va partir d'un supòsit vital: voler un món millor arran del naixement dels seus dos fills, en Marc i l'Alba, allà als anys setanta.

El Mas Roig II de Llagostera, que inclou el Centre d'Interpretació i la Sostenibilitat, és, ara mateix, una de les poques illes autosuficients energèticament de la demarcació de Girona. Un far, i mai millor dit, pel que fa a nodrir-se i alimentar-se de llum del sol, i demostrar que un altre

món més ben gestionat és possible. Francesc Sureda n'és l'impulsor. Un home compromès, que ve de pagès, però que va estudiar medicina de gran i va decidir posar l'accent al somni que va ser aquest espai.

Què és el Mas Roig?

Vindria a ser com una ceba, amb moltes capes. Una definició, una mica pràctica, seria que volem ser la simbiosi entre una masia, un petit bosc, camps de conreu, un hort, amb un entorn natural, tot això pròxim a un nucli urbà, per convertir-nos en una eina pedagògica que demostra que el planeta Terra és un sistema tancat per la matèria i obert per l'energia. Una illa autosuficient en un món, o societat, totalment dependent.

I com neix?

De la interpretació de valors, que ara ja són emergents, però que en el seu moment no ho eren o no es tenien en compte, com ara la utilització dels residus i les energies renovables. Uns conceptes que en un moment determinat es van anomenar sostenibilitat, però ara, aquests mateixos conceptes, tot i que perfectament vigents, s'han banalitzat.

Què vol dir?

Ara tenim la sostenibilitat de Rajoy, de Zapatero, de Mas, d'Obama, de Merkel o la de l'alcalde de Sant Feliu de Guíxols, per posar uns exemples. I això és desastrós perquè el creixement, tal com l'entendem, no és que estigui desautoritzat ara, sinó que ja ho està des del Club de Roma, cap allà als anys seixanta del segle passat.

Què ens advertia, aquell informe?

Aquell informe, Els límits del creixement, deixava clar que el món és un sistema tancat, amb les dimensions i els recursos que té i ja està. I aquests no són fruit d'un accident sinó d'una progressió geològica de milions d'anys! És com tenir un gran magatzem amb recursos que en diem naturals, els quals en realitat són renovables perquè formen part d'un fenomen raríssim que és la vida. Però això té uns límits d'espai, de materials i de temps. D'aquests els tenim inanimats, els de la taula periòdica, per exemple, o els vius... però tot passa pel cicle de la vida. En el fons el que tenim és una energia, com és la del sol emmagatzemada, que són els combustibles fòssils.

En el seu particular cicle de vida, vostè és un noi de pagès que arriba, de gran, a estudiar medicina...

Sí, i tant. Jo no tenia la preparació acadèmica regular necessària per tenir accés a la universitat. Vaig fer la prova d'accés de majors de 25 anys.

Per què medicina?

Per moltes raons. Jo tinc un amor especial per la vida, per la naturalesa i les relacions humanes. La medicina sempre m'havia agradat perquè està entre les ciències i, fins i tot, encara que sembli un contrasentit, les lletres.

I això des de pagès...

Home! Pensi que els pagesos són els constructors del paisatge, tots venim de pagès. I això és important que es digui en veu alta encara que ara ho tinguem oblidat o no es vulgui tenir en compte. Tots som fills de pagès.

De fet, vostè ja devia ser un pagès especial, oi?

Amb el meu germà vam ser molt innovadors, certament, tot i que després va ser decebedor.

Què diu ara!

En aquell moment, cap als anys seixanta, en morir els nostres pares molt joves, amb el meu germà vam continuar fent de pagesos i vam apostar per incorporar les noves tecnologies d'aquella època.

Fem un parèntesis. Què el va influir?

Per saber cal llegir molt i treballar. I en aquella època es va publicar un llibre revelador, La primavera silenciosa, un treball de Rachel Carson. Un llibre excepcional que allà al 1962 advertia dels efectes perjudicials dels pesticides en el medi ambient, especialment en els ocells, per això el títol, i en culpava la indústria química. Va veure que mancaven insectes, papallones o ocells i va aconseguir fer veure que s'estava desertitzant el país. Aquell llibre em va canviar la vida. Vam fer moltes coses, com ara compaginar cultius intensius i reestructurar-los com a camps de pastura; és a dir, vam fer la innovació de portar els animals, com ara les vaques, al camp. Ara l'agricultura intensiva torna a venir amb el nom de conservació que té la idea de no llaurar els camps, sinó d'aprofitar les herbes, que, com dic sempre, no n'hi ha de bones ni de dolentes, senzillament estan mal posades.

Abans comentava que aquesta experiència pionera va ser decebedora?

Perquè estàvem replicant i posant a prova elements que ja s'havien aplicat als Estats Units. És decebedor perquè només has de mirar al teu voltant actualment. Pensi que el 30% de les malalties del món, segons l'OMS, tenen el seu origen en el medi ambient i l'alimentació. Vol que fem un cop d'ull al sistema econòmic, el gran responsable!

Vejam..

En síntesi, en teoria, podia perfectament funcionar. Només cal, des del punt de la vista de la ciència, sotmetre-ho tot a l'experimentació. Doncs mireu, el sistema econòmic, allò que algú anomena ciència, ja l'hem posat a l'experimentació i hem arribat a la conclusió que no funciona. Un món científic i tecnològic que avalui el seus resultats amb una metodologia que no és científica està abocat al més radical fracàs. Això és política disfressada d'ideologia o religió. Pel que fa a l'economia, cal tenir clar que no estem davant d'una ciència, i no ho dic jo, ho diu l'acadèmia de ciències sueca. I la meva pregunta és: si ho van treure de la branca de ciències, on carai la vam posar, a mites i llegendes? [Riu.]

Quan comença a exercir de metge?

Jo sóc del Clínic i vaig començar el 1979. Hi havia una plaça vacant a Cassà de la Selva i, després, vaig opositar, per a aquesta mateixa plaça, ja com a metge titular, allò que abans era un partit metge.

I amb les coses clares pel que fa a la seva implicació amb el medi natural?

Naturalment! Tenia dos fills, en Marc i l'Alba, i volia un món millor arran del seu naixement, cap allà als anys setanta. És cert que això és molt romàntic, i més dir-ho així, però és per donar-li una cronologia i buscar-ne una fita. Perquè és cert que aquest és un moment vital en el qual reflexiones molt. Hi ha quatre coses, a banda de tenir motivació: voluntat, menjar i dormir bé, caminar i reflexionar, vida espiritual. Això és fonamental. En la meva primera joventut jo havia treballat a telègrafs i, mentre estudiava, feia el que podia, a Barcelona. A més teníem la casa de pagès i anàvem ideant coses. Crec que va ser una evolució molt natural, com ara experimentant amb recollida selectiva, l'orgànica, en un moment en el qual no se'n parlava ni es coneixia.

Hi ha un moment en el qual el Mas Roig II va més enllà d'un projecte més personal o familiar.

Exactament! Primer va ser una experiència personal. Després, familiar i col·lectiva amb la gent més propera que va veure les novetats, com ara el fet que no hem tingut mai energia elèctrica convencional. Vam començar a aplicar tecnologies mixtes, com ara l'aire, amb el molí de vent, els panells fotovoltaics, i vam veure que totes aquestes energies tenien mancances.

Què vol dir?

És molt senzill, la indústria posa al mercat coses que demanda el mercat; unes vegades per cobrir unes necessitats i altres vegades només per vendre, com ara la Coca-Cola, per exemple. Actualment hi ha al mercat molts elements que presenten molts problemes i mancances. Tenim dificultats a l'hora d'explicar que l'energia del sol té moltes radiacions, però només n'aprofitem una, que és l'energia de la llum del sol, que no la infraroja, que porta calor i serveix per escalfar aigua. La gent no sap distingir, per exemple, entre una placa fotovoltaica d'una de tèrmica, i això és un fet gravíssim. Són dues radiacions antagòniques!

I d'aquí la pedagogia!

Ara, i amb l'experiència de tot aquest recorregut, volem explicar-ho. Per això vénen escoles i grups al Mas Roig II, i els exposem que es pot ser autosuficient i que tenim les eines per fer-ho.

Com valora els acords de París?

Això és molt compromès. Després de Kyoto o fins i tot Rio, s'han trobat per arribar a un acord. Afortunadament s'han posat d'acord 190 països, però cal posar les eines en marxa. Per cert, ens omple d'orgull que el vídeo promocional que es va fer de Catalunya es va rodar al Mas Roig. I això ens va portar a presentar-nos en el Festival de Cinema del Medi Ambient i el vam fer aquí. Com pot veure, estem molt implicats i des de fa molts i molts anys!

Amb tot, i tornant a París, té la sensació que s'hi arriba tard?

Sí, i tant que estem arribant tard. Cal anar de dalt a baix, des de les altes esferes econòmiques i polítiques, que tots ho tenen clar, no es pensi. Però el treball s'ha de fer des de baix, des del pacte d'alcaldes, per la reducció del CO2. Mireu el canvi climàtic, per minimitzar-lo o lluitar-hi en contra només cal canviar de combustibles, i això és així, es vulgui o no. Fins ara estem aprofitant una energia del sol acumulada, la fòssil, que no es va gastar i que gràcies a la tecnologia hem aprofitat. I ara hem de treballar l'energia del sol en línia. Voldria que el Mas Roig fos un exemple que es pot fer aquest canvi.

Publicat a: [El Punt Avui. Comarques Gironines](http://www.elpuntavui.comarquesgironines.com) 27-12-2015 Pàgina 12

Font del document: <http://www.elpuntavui.cat/article/-/-/928159.html>?